

ƏLƏDDİN DƏMİRÇİ

Sən kövrəlmə mən kövrəlim

**«Elm və təhsil»
Bakı - 2014**

Çapa hazırlayanı

və redaktoru: **Elxan Məmmədli**

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru,

Əməkdar Mədəniyyət işçisi

Toplayanı: **Tengiz Ələddin oğlu**

Sponsoru: **İbrahim Qulu oğlu Alməmmədli**

ZİNDANDA DƏMİRÇİ, QƏLƏMDƏ ŞAİR

Rəddin Musa oğlu Məmmədov 1948-ci ildə Borçalı mahalının ağır elli Faxralı kəndində öz halal əməyi ilə tanınan Dəmirçi Musanın ailəsində anadan olmuşdu. Uşaqılıq illərinin erkən çağlarından (1950-ci ildən), təxminən iki yaşından etibarən bir neçə il valideynləri ilə birlikdə Qazaxıstanda sürgünlük həyatı yaşamışdı. Mənim də uşaqılıq yaddaşımın səhifələrinə qara hərflərlə yazılmış həmin müdhiş gecəni bu gün də xatırlayıram. Həmin gecə Faxralıda böyük bir çaxnaşma var idi. Kənd camaatı bir-birinə qarışmışdı. Hönkür-hönkür ağlayan kim, səsinə içərisində boğub hıçqıran kim?! O gecə kəndimizin itləri də sakitlik bilmədi. Axşamdan ulaşmağa başlayan köpəklər aramsız olaraq hürüşürdülər. Yaxşı yadımdadır, itlər axşamdan ulaşmağa başlayanda rəhmətlik nənəm Yetər Bayram qızı çox

narahatlıq keçirtmişdi: “Allah özü xeyrə calasın, itlərin belə komnan ulaşmağı heç yaxşı hal döyü” - demişdi. Nənəm düz dərk eləmişdi, bir azdan əli silahlı NKVD işçiləri kəndimizə doluşdular.

Həmin gecə kəndimizdən bir neçə ailəni Qazaxıstana sürgün elədilər. Bu ailələrdən ikisi bizim yaxın qohumlarımız idi. Biri Dəmirçi Musa, biri də Çərçilərin Əhməd kişinin ailəsi – arvadı Yasəmən bibi, qızı Fatma, oğlu Hümbət. Musa kişi nənəmin doğmaca dayısı oğlu idi. Arvadı Yetər bibi, böyük oğlanları Yolçu (1946-cı il təvəllüdü idi) və Ələddin (1948). Nənəmin bu qohumları ilə həm də yaxın qonşuluqda yaşayırdıq. Mərhum atam Hüseynqulu müəllim təzəcə Faxralı kənd orta məktəbinə direktor təyin olunmuşdu. Gecənin bir aləmi qarımızın aramsız döyülməyi bu gün də yadımdadır. Əli tufənglilər atamı təlaşla harasa apardılar. Onların dalınca nənəm də, babam Məmməd Hüseynqulu oğlu da məhləni başına götürən səsə-küyə tərəf getdilər. Yaxşı yadımdadır, nənəm çox təlaşlı idi, dil deyib ağlayırdı. Babam onu sakitləşdirmək üçün üstünə qışqırırdı. Gecənin qaranlığından heç nə seçmək olmurdu. Bircə onu bilirdik ki, bu səs-küy, bu vay-şivən Məməşdərdən – nənəmin dayısı evinin həyatından gəlirdi. Evdə rəhmətlik anam, bacım Ulduz,

bir də mən qalmışdım. İşin mahiyyətindən xəbərimiz yox idi. Başa düşmürdüm ki, bu tufənglilər atamı hara aparırlar. Nənəmlə babamdan da bir xəbər yox idi. Elə hey ağlaşma səsi gəlirdi. Anam Fatma Sultan qızı öz kövrək səsi ilə bizi (məni və bacım Ulduzu – E.M.) bağına basıb təsəlli verirdi: “Ağlamayın, indi atanız da, babanız da qayıdıb gələcək” - deyirdi.

Bu arada möhkəm bir qışqırtı səsi eşitdik. Musa əminin böyük qardaşı İsrafil babanın Kömür adlı iti zənciri qıraraq həyəətə toplaşanlara hücum etmişdi. Kömürün əlindən canavar da qurtara bilməzdi. Bir azdan nənəmi al-qan içərisində gətirdilər. Kömür onun üstünə cumub möhkəm yaralamışdı. Bundan sonra hamının başı nənəmə qarışdı. Güclə də olsa qanını dayandıra bildilər. Səhər açıldı, atam da evə qayıtdı. Məlum oldu ki, bu gecə Stalinin əmri ilə Böyük Vətən müharibəsində almanlara əsir düşənləri, bir də öldü-qaldısı bilinməyənlərin ailələrini kənddən sürgün edirlər. Atamı, Kənd Sovetinin sədrini, bir də kolxoz sədrini məcburən bu işə qatmışdılar ki, kənddə çox səs-küy olmasın.

Beləcə haqqında bəhs etdiyim Ələddin Musa oğlu ailələri ilə birlikdə iki yaşı olar-olmaz Qazaxıstana sürgün edildi. Stalinin ölümündən bir

qədər sonra çoxları kimi, Musa əminin ailəsi də bəraət aldı. Bu xəbəri eşidən Musa əmi ilə Yetər bibi dünyaya təzə gətirdikləri oğlan uşağının adını Şadxəbər qoydular. Və 1954-cü ildə gəlib doğma Faxralı kəndinə çatdılar. Bundan sonra yeni həyat tərzi, dolanısqıq qayğıları, hər şeyi əldən getmiş ailənin özünü tənzimləyib ayağa durmaq əzmi möhkəm iradə, inadkarlıq və mübarizə tələb edirdi. Təbii ki, möhkəm mənəvi sarsıntılar keçirən ailənin özünə gəlməsi çox çətin idi və bu ailə bu çətinliyi uzun illər yaşadı. Musa kişi yenə də öz körüyünü işə saldı, zindanını döyəşlədi, Yetər bibi qollarını çırmayıb uşaqlarını böyütdü. İndi nə Musa kişi, nə Yetər bibi, nə oğlanları Yolçu, Ələddin, Şadxəbər var. Bu ata-anadan təkə Səmayə adlı qızları qalır, bir də neçə-neçə nəvə-nəticələr. İlahidən diləyimiz odur ki, bu balalar heç vaxt babaları və ataları kimi o ağır günləri görməsinlər, şad, sağlam və firavan yaşasınlar!

Heç bilmirəm bütün bunları niyə xatırlatdım, axı mən Dəmirçi Ələddindən, onun oxuculara təqdim etdiyim şeirlərindən danışmalıydım. Birdən-birə xəyal məni niyə uzaqlara apardı? Və fikrimi cəmləşdirib öz-özümə dedim: – Bunlar lazım idi. Bunları hamı bilməli idi. Musa kişinin ailəsinin başına gələn bu müsi-

bətlər təkcə onların faciəsi deyildi, bu həm də xalqımızın faciəsi idi. Bir daha deyirəm, bunları bilməliyik!

Bəli, əziz oxucu, Ələddin Dəmirçi belə bir şəraitdə böyüdü. Ömrü yağ-bal içində keçmədi, həyatı boyu çoxlu əzab-əziyyətlər gördü. Zəhmətə bağlandı, cavan yaşlarından əməyi sevdi, çalışdı, vuruşdu. Körüyü, zindanı, çəkici özünə çörək ağacı elədi. Oddan, qıgılımdan çörək çıxartdı. Güzəl balalar böyüdü. Baba oldu, nəvə sevinci daddı. Və heç kimin gözləmədiyi halda, bir gün belə yorğan-döşəyə düşmədən 31.03.2013-cü il tarixində quş kimi uçub getdi, əzizlərini tərk etdi. Ruhu şad olsun.

Ələddin Dəmirçi ilə uşaqlığımız bir yerdə, bir məhlədə keçib. Böyük qardaşı Yolçudan bir neçə ay böyük idim. Demək olar ki, qardaşdan da artıq xətrimiz-hörmətimiz vardı bir-birimizə. Ümumiyyətlə, məhlə uşaqlarımız bir-birinə çox mehriban idi. Hamımız həm də qohum idik, bəlkə də ondan irəli gəlirdi bu mehribançılıq. Sonralar biz ailəliklə Bakıya köçsək də (1962-ci ildə), bizim təmaslarımız kəsilmədi. Acılı-şirinli günlərimizi birlikdə yaşadığ. Kəndə gəlib-gedişimiz mütəmadi hal aldı. Bu gün də belədir. Uşaqlıq dostlarımın bir neçəsi, xüsusən də çox

xətirli-hörmətli qohumlarımızın böyük əksəriyyəti artıq dünyada yoxdurlar. Bu üzücüdür, ağırdır, lakin qarşısıalınmaz gerçəkdir. Bunları düşündükcə öz-özümə deyirdim ki, hələ yerdə qalan yaxınlarım var. Ən yaxın qohumlarım Rəşid, Etibar, Lələ Telmansız məhləmizi təsəvvür edə bilmirəm. Ötən il uşaqlıq dostum Aydını da itirdik (17 mart 2013), Ələddin Dəmirçini də (31 mart 2013). Mənə hər ikisinin də ölümü çox təsir elədi. Deməli, sıralarımız seyrəlidir, deməli, yarpaq tökümümüz başlayır.

Hər ikisinin də atalarının adı Musa idi. Aydınla orta məktəbdə bərabər oxumuşduq. Onunla təkcə yorğan-döşəyimiz ayrı idi. Savadlı dil-ədəbiyyat müəllimi idi. Gözəl təbi vardı. Uşaqlıq şeirlərini bu gün də saxlayıram.

Ələddinin ali təhsili olmasa da zəngin mütaliəsi vardı. Daha çox poeziyanı sevərdi. Çox sonralar bildim ki, “Dəmirçi” təxəllüsü ilə gözəl şeirlər yazır. Bunu mənə bir neçə il öncə mərhum əmim şair Əli Səngərli demişdi. Ömrünün sonuna yaxın rəhmətlik əmim onu da dedi ki: – Aydınla Ələddin, bir də Rəşid yanımda olmasa mən dəli olaram. Onlar mənə mənəvi güc verirlər. Nə yazıqlar olsun ki, nə əmim, nə Aydın, nə də Ələddin var.

Ələddin Dəmirçi olduqca təvazökar insan idi. Bu illər ərzində onun şeir yazdığını özündən eşitməmişdim. Hər dəfə əmim onun şeirlərini tərifləsə də Ələddin məndən gizlədirdi.

Haşiyə: 17 mart 2013-cü il tarixdə yaxın dostum Aydın müəllimin dəfn mərasimində iştirak etmək üçün kəndə getmişdim. Kənddə böyük izdiham var idi, bütün kənd bu hörmətli müəllimi haqq dünyasına yola salmağa gəlmişdi. Dəfn mərasimindən sonra Ələddin Dəmirçi məni adamlardan aralayıb bir kənara çəkdi. Dedi “əmolu” (o həmişə mənə müraciət edəndə “əmoğlu” yox, “əmolu”- deyə müraciət edərdi – E.M), Əkrəm Əylisliyə bir şeir yazmışam, gəl sənə oxuyum. Mən tez onun özündən xəbərsiz həmişə cibimdə gəzdirdiyim xırda əl telefonundan seçilməyən diktofonun düyməsini basdım və Ələddin Dəmirçi aşağıdakı şeirini söylədi:

Öz dilindən, öz dinindən,
Dönəninə nə deyəsən.
Gah məscidə, gah kilsəyə,
Girəninə nə deyəsən.

Tarixinə zərbə vuran,
Keçmişini bilib-danan,
Torpağını ucuz satan,
Dəlisinə nə deyəsən!

Hiyləgərmiş qoca dərviş,
Həm mollaymış, həm də keşiş.
Əl altından görürmüş iş,
Beləsinə nə deyəsən.

Xalq yazarı beləmolu,
Səhv eylədi, çaşdı yolu.
Bu satqının nifrət dolu,
SİNƏSİNƏ NƏ DEYƏSƏN.

Heyif sənə, Azərbaycan,
Yaşayırmış səndə bu “yan”.
Vətəninə xain olan,
Gədəsinə nə deyəsən.

Öz xalqını atan kəsə,
Haylardan dost tutan kəsə.
Balayanın kirvəsinə,
Əylisliyə nə deyəsən.

Sən də bildin, ay Dəmirçi,
Göyüm-göyüm göynər içi.
Ölçüyə gəlməzdi suçu,
Öləsinə nə deyəsən?

İndi Ələddinin bu son şeiri öz səsi ilə diktofonumda qalmaqdadır. O vaxtdan dönə-dönə onun səsinə qulaq asmışam.

...Aydın müəllimin ölümündən bir neçə gün keçmişdi. Öz-özümə düşündüm ki, uşaqlıq dostumun “40” mərasiminə qardaşım Eldarla birlikdə gedərik. Bir az keçmişdi, kimsə zəng edib Ələddin Dəmirçinin qəfil ölümünü xəbər verdi. Axı onu sağ-salamat qoyub gəlmişdik. 31.03.2013-cü il tarixdə Ələddin də dünyasını dəyişdi. Növbəti böyük itkimizi dəfn etdik, onu Anamız torpağa tapşırıdık. Dəfn mərasimindən sonra öyrəndim ki, Ələddinin bir neçə dəftər şeirləri var və onlar pərakəndə vəziyyətdə kimdəsə qorunmaqdadır. Bu barədə Ələddinin yaxın qohumu, qayını İbrahim Qulu oğlu ilə qərara gəldik ki, o, Ələddinin şeirlərini Bakıya gətirəcək və onun maddi dəstəyi ilə həmin şeirləri nəşr etdirəcəyik. Elə də oldu. İbrahim sözünə əməl etdi. Bu şeirləri nəşrə hazırlamağı mənə həvalə etdi.

Budur, artıq Ələddin Dəmirçinin şeirləri sizlərin qarşısındadır, əziz oxucular. Təqdim olunan hər bir şeirdə Ələddin ömrünün bir anı, bir məqamı yaşamaqdadır. Bu şeirlərdə şairin kədəri də, sevinci də, həyat fəlsəfəsi də əks olunmaqdadır. Bu unudulmaz insan zindan arxasında bacarıqlı dəmirçi, qələm əlində olanda isə ləyaqətli, ədalətli və səmimi bir şair idi. Əminəm ki, o, yaddaşlarda da, ürəklərdə də beləcə qalacaqdır.

Əziz oxucu, mən bilərəkdən Ələddin Dəmirçinin poeziyasından geniş söz açmadım. Bu şeirləri qiymətləndirmək missiyasını Sizlərin ixtiyarına verdim. Özümün bu şeirləri qiymətləndirməyimə gəldikdə onu deyə bilərəm ki, bəzi xırda kəm-kəsirlərini nəzərə almasaq, əsasən təbii şeirlərdir. Ələddin Dəmirçinin bəhs etdiyi mövzular həqiqətən aktualdır. Bu şeirləri oxuyub düşünüb-daşınmağa dəyər. Bu şeirlərin əsas keyfiyyətlərindən biri və başlıcası odur ki, onlarda Faxralının özü var, problemləri var, günümüzün narahatçılığı var. Oxuyun bu kitabı, ürəkdən oxuyun. Oxuyun, Ələddin Dəmirçinin ruhu şad olsun!

Elxan Məmmədli

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru,

Əməkdar Mədəniyyət işçisi

BAYATILAR

Əzizim sona gərək,
Göllərdə sona gərək.
Mərd oğul mərd atanı,
Saxlaya sona gərək.

Əzizim zolaq-zolaq,
Pələnglər zolaq-zolaq.
Sinəmi yar tənəsi,
Edibdi zolaq-zolaq.

Əzizim Günbatana,
Sən də gəl Günbatana.
Nahara vədə verdi,
Gəlmədi günbatana.

Əzizinəm xal-xaldı,
Bax, ürəyim xal-xaldı.
Özü ceyran olsa da,
Girdiyi yer xalxaldı.

Ər oğlu, ər Dəmirçi,
Nər oğlu nər Dəmirçi.
Bu vəfasız dünyadan,
Köçər-gedər Dəmirçi.

ÖZÜMÇÜN

Bir üç telli sazım ola,
Çalam-oxuyam özümçün.
Öz günümə, öz halıma,
Yanam-oxuyam özümçün.

El içində adım-sanım,
Eldən ötrü yanar canım.
Bir az da ola macalım,
Qalam-oxuyam özümçün.

Kimin canı yanıb oda,
Ömür hədə gedib bada.
Keçənnəri bir-bir yada,
Salam-oxuyam özümçün.

Dolub duman-çənə dönəm,
Hərdən dərdə-qəmə dönəm.
Heç bilmirəm kimə dönəm,
Solam-oxuyam özümçün.

Eşq oduna qalammadım,
Kərəm olub yanammadım,
Xan Əslini alammadım,
Dolam-oxuyam özümçün.

Bir mən olam, bir güllü bağ,
Hey dolaşam damağı çağ.
Bir mələyə olam qonaq,
Qalam-oxuyam özümçün.

Göy yaylaqda kəsəm quzu,
Su istəsəm qıram buzu.
Məni qoyub gedən qızı,
Anam-oxuyam özümçün.

Ay Dəmirçi, ürək xəstə,
Gəl tanrıdan aman istə.
Qorxuram ki, son nəfəsdə,
Öləm-oxuyam özümçün.

GƏLMİŞƏM

“Təhməz bulağı”nnan, “ Qızıl qaya”dan,
Salam var, sinəmə yazıb gəlmişəm.
“Səngər”in başından, “Gözəl dağı”ından,
Dostlar əvəzinə baxıb gəlmişəm.

Məndədir ətiri gülün-çiçəyin,
Hər yana nur saçan çölün, çəməninin.
Dağların başında dumanın-çənin,
Bir təhər əlindən çıxıb gəlmişəm.

Bir az sovqatım var yal-yamaclardan,
Dərüb qurutmuşam kəklik otundan.
Zoğal qurusunnan, qozdan, fındıqdan,
Qoca meşəmizdən yığıb gəlmişəm.

Qarım, boranım yox, yaz havasıyam,
Baxın sinənizə, saz havasıyam.
Çaldırın oynayaq, naz havasıyam,
Sevgimi sevincə qatıb gəlmişəm.

Dəmirçidə ürək dolu arzu var,
O ürəkdən şölə saçır arzular.
Əsas odu ağ birçəkli analar,
Verib xeyir-duva, alıb gəlmişəm.

GÖZƏL

Ağrı nədi, dərd-qəm nədi bilmərəm,
Ləblərindən şirə çəksəm ölmərəm.
Vallah səni bu dünyaya vermərəm,
Mən olsam canıyın yiyəsi, gözəl.

Əgər səni Tanrı mənə yazarsa,
Çuğul-kəzzab araması pozarsa,
Bədnəzərin hansı bizə baxarsa,
Tökülsün gözünün giləsi, gözəl.

Müştərinəm, nəyin varsa mənə sat,
Al canımı, öz əlinlə cana qat.
Axşam sal qoynuna, səhər sən oyat,
Sıx çıxsın canımın şirəsi, gözəl.

Nə zamandı mən düşmüşəm izinə,
Dodaqlarım tamarzıdı üzünə.
Dəyməyəndə Dəmirçinin gözüne,
Od tutub alışar sinəsi, gözəl.

ƏLLƏRİN

Ay ana, hələ də həsrətindəyəm,
Hər vaxt tellərimə dəyən əllərin.
Üstüm bulanardı toza-torpağa,
Yuyub paltarımı sərən əllərin.

Xörəyinin dadı damağımdadı,
O isti nəfəsin yanağımdadı,
Çaldığın laylalar qulağımdadı,
Nəmli gözlərimi silən əllərin.

Arabir könlümə xəngəl düşərdi,
Qalxardın yerindən qurud əzərdin.
Xəmir yoğurardın, kündə kəsərdin,
Çəkib süfrəmizə düzən əllərin.

Dəmirçi dərdindən cana doyubdu,
Keçən günlərimi yada salıbdı,
Balalar yenə də möhtacındadı,
Bişirib-düşürüb verən əllərin.

ƏMİOĞLU

Əmimoğlu İbrahimə

Hər səni görəndə xoş olur halım,
Könlüm qubarlanır, gəncleşir canım.
Həm əmimoğlusan, həm böyük qaynım,
Bizə də nur səpir gözün, Əmoğlu.

Bilirəm əzəldən sazı sevirсэн,
Nərgiz-bənövşəni yazı sevirсэн.
Cənnət qucaqlarda nazı sevirсэн,
Mənalı, xoş keçsin günün, Əmoğlu.

İbrahim deyəndə cavabım-candı,
Can deyən dillərə canım qurbandı.
Mərifət-hörmətdə sənə halaldı,
Çox sağ ol, ağ olsun üzün, Əmoğlu.

Sən güllər içində gülü əkibsən,
Baxıram keçmişə, kölgə çəkibsən.
Bu nəslə özünə necə çəkibsən,
Noğuldan şirindi dilin, Əmoğlu.

Böyüksən, nəsilin gözü səndədir,
Keçmişin söhbəti-sözü səndədir,
Peyğəmbərin nurlu üzü səndədir,
Bunu qazanıbsan özün, Əmoğlu.

Uzanan əlləri boş qaytarmadın,
O dolan gözləri yaş, qaytarmadın.
Düşəndə payına daş, qaytarmadın,
İsitsin ocağını közün, Əmoğlu.

Ömrümün sehirli çırağı sənsən,
Həzin zümzüməli bulağı sənsən.
Dəmirçi evinin qonağı sənsən,
Bizdə əvəzsizdir yerin, Əmoğlu.

BƏRİ YOLLA

İsa əmoğlumun ömür-gün yoldaşı Tərən bacıma

Ürək qatıq istər, ay Tərən bacı,
Bir bala qazança çal, bəri yolla.
Çalxanan nəhrədən bir vedrə ayran,
İçinə yağını sal, bəri yolla.

Hələ harasıdı, işin dalı var,
Bunun qaymağı var, üstə balı var,
Bir yekə tarelqa şor iştahı var,
Örtgünən üstünə şal, bəri yolla.

Çəkərsən bir sini süzmə xəngəli,
Əlimlə yeyəcəm, gəzmə çəngəli.
Bilirəm əziyyətə, çoxdu əngəli,
Alqışım “sağ ol”du, al, bəri yolla.

Yaxşılıq qarşısı yaxşılıq olar,
Vaxt-vədə yetişər, əvəzi dolar.
Bircə ala qaz da verginən nolar,
Tükünü üstündən yol, bəri yolla.

Qoy südü bol olsun Mərcan inəyin,
Tanrım özü olsun hər an köməyin.
Dəmirçi heç zaman danmaz əməyin,
Olacaq məhsulun bol, bəri yolla.

ƏMİOĞLU

Əmim nəvəsi Cavanşirə

Gəlin yaylaqlara aparın məni,
Doyunca boylanım gəzim, Əmioğlu.
Dəvə qoruğunu könlüm istəyir,
Bir azca gül-çiçək üzüm, Əmioğlu.

Təmiz unutmuşam bildiklərimi,
Bir daha görmərəm gördüklərimi.
Qaytara bilmərəm verdiklərimi,
Çətin ki, bu dərdə dözüm, Əmioğlu.

Üst-üstə yığılıb kədərim, qənim,
Çəkilmir başımdan dumanım, çənim.
Getdikcə dəyişir sirim-sifətim,
Elə qırıqdanıb üzüm, Əmioğlu.

Gözümün işığı, canı yananım,
Ay məni düşünüb yada salanım,
Sən özünü qoru, qurbanın olum,
Bəxtimiz belədi bizim, Əmioğlu.

Dəmirçiyəm, dəymədüşər olmuşam,
Sanki, xəlvət bir dərədə qalmışam.
Elə kövrəlmişəm, elə dolmuşam,
Hər sözdən nəm çəkir sözüm, Əmoğlu.

CAVANŞİR

Yamanca burnumun ucu göynəyir,
Düşübsən yadıma, sən, ay Cavanşir.
Qəhqəhə gülüşün, şirin sözlərin,
Eyləyir hamını şən, ay Cavanşir.

Sən gələn yollara quzu kəsərəm,
Allah verən paydan nə var düzərəm.
Üçillik şərabdan az-az süzərəm,
Açdırram süfrəni gen, ay Cavanşir.

Sinəm neyləsin ki, ürək coşubdu,
Səbrim tükənibdi, həddin aşdı.
Məhlə köçüb gedib, əmin qalıbdı,
Görünmür gör necə can, ay Cavanşir.

Məşələr inciyib, gəlib-gedən yox,
Nərgiz, bənövşəni dərib üzən yox,
Təhməz, Tənəklini gəzib gedən yox,
Küsübdü Səngərdən çən, ay Cavanşir.

Qəlbimdə yerin var, a can-ciyarım,
Necədir dolanman, kefin, əhvalın.
Həmişə gülübsən, gül, qadan alım,
Düşməsin saçına dən, ay Cavanşir.

Ayrılıq bir dərttdi, çəkənlər bilir,
Bir günü uzanıb, bir ilə dönür.
Dəmirçi Ələddin səni gözlüyür,
Canımda qaynıyır qan, ay Cavanşir.

QOY MƏN KÖVRƏLİM

Onsuz da keçibdi ömrümün çoxu,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.
Tuşlanıb sinəmə əzrayil oxu,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Canımın şirəsi soğulub gedir,
Sözlər var içimdə, boğulub gedir,
Aylar, illər bir-bir yığılıb gedir,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Baş-beynim duman-çənə bürünsə,
Canım yüz dərd tapıb, qəmə bürünsə,
Qıymaram gözlərin, nəmə bürünsə,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Bir gülnən yaz olmaz, yüz gülnən bahar,
Bağlar gözdən düşər vermiyəndə bar.
Soğulub göllərim, gəlmir sonalar,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Çox zarıdım, “can” deyənim olmadı,
Dinlə məni, “an” deyənim olmadı.
Bir özünə “yan” deyənim olmadı,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Qocaldıqca əldən gedir ixtiyar,
Çatır qaşlarını, üz döndərir yar.
Keyləşib əzalar, üşütmüyür qar,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Köhnə yurd yerləri yadlaşib bizə,
Əzəlki buz sular odlaşib bizə,
Bu dağlar, dərələr sərtləşib bizə,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Çölümüz-düzümüz yad əllərdədi,
Tabeyik, gözümüz yad əllərdədi,
Obamız, elimiz yad əllərdədi,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Hara gizlənirəm, dərd məni güdür,
Açıb gözlərini dörd, məni güdür,
Əzrayıl kəsibdi şərt, məni güdür,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

Çoxdan oğlan baxdım oynadı getdi,
Cavanlıq çağlarım çağladı getdi,
Bu yazıq Dəmirçi hayladı getdi,
Əmoğlu, kövrəlmə, qoy mən kövrəlim.

SƏNİNDİ

Əmioğlu Dünyamalıya

Dünyamalı, adına bax, ad qazan,
Çünki, bu dünyanın varı sənindi.
Yayın ortasında qar istəsən də,
Get istə dağlardan, qarı sənindi.

Kökün hünərlidi, südün halaldı,
Sənə həvəs verən Alı lələmdi.
Birinə atasan, biri atandı,
Elə bil dünyanın yarı, sənindi.

Boylan dörd tərəfə, hər tərəf dağlar,
Dolan bu dağlarda, yaşa bəxtiyar.
Əgər meylin varsa, verdim ixtiyar,
Qopar, gözəllərin xalı sənindi.

Mənalı ömür sür, gözəl gün keçir,
Hər gələnin ilini çalış şən keçir.
Düz stolu, aç süfrəni, gen keçir,
Xoş olsun ailənin halı, sənindi.

Sağlıq olsun gül balalar böyüyər,
Alı baba fəxr eyliyər, sevinər.
Oğlun qarı döyər, qızın sevilər,
Çəkər çiçəklərdən balı, sənindi.

Birlərə qurbanam, səndə bircəsən,
Qanana qızılсан, ləlsən, incisən.
Dilə Dəmirçidən, nə istiyirsən,
Lap istə canımı, yarı sənindi.

NEYNİRƏM

NəvəmAmilə

Elə ki, sən gəldin, dünya düzəldi,
Necə keçir-keçsin illər, neynirəm.
Duydum nəfəsini, aldım qoxunu,
Olsa da çiçəklər, güllər, neynirəm.

Solana can verdi gözəgörünməz,
Daha bu dünyadan əlim üzülməz.
Şükürüm dilimdə qalıb kəsilməz,
Keşdi qəm-qüssəli günlər, neynirəm.

Amilim, Ayselim¹ iki gözümdü,
Nəzrinim çiçəkdi, Pərvinim güldü.
Yalvardım Allaha, İbrahim verdi,
Qoy məni aparsın sellər, neynirəm.

---

¹Amil, Aysel, Nəzrin, Pərvin, İbrahim – şairin nəvələridir.

Dəmirçiyəm, dərd əlindən qutardım,
Usta oldum, ad qazandım, ucaldım.
Nəvələr dünyaya gəldi, qocaldım,
Ağarır ağarsın tellər, neynirəm.

MƏN ƏVƏZİ

Əmioğlu Adil dağda olarkən

Ay əmoğlu, o dağları,
Dolanarsan mən əvəzi.
Əyaq yalın şəhdə gəzib,
Bulanarsan mən əvəzi.

Hər otunda bir dərman var,
Gül-çiçəkdə min əlvən var.
Gör dururmu buzlu Nazar,
Sulanarsan mən əvəzi.

Ayrı düşsən dəyələrdən,
Axdar, soruş binələrdən.
Qaçanmasan duman-çənən,
Soranmazsan mən əvəzi.

Göy çəməndə aş mayallaq,
Aralıqdan¹ gətir soraq.
Qaranlıqda² qalıb qonaq,
Hallanarsan mən əvəzi.

Dəmirçidən salam söylə,
Denən sazdır halı hələ.
Həsərət-həsərət o yerlərə,
Boylanarsan mən əvəzi.

---

¹Aralıq – yer adıdır

²Qaranlıq – yer adıdır

OLDUM

Əmim qızı Rənaya

Mehribanım, göz bəbəyim,
Yaddan çıxan mənmi oldum?
Bir vaxt günün, ayın idim,
İndi duman-çənmi oldum.

Bir anlığa getdi ağlım,
Viran oldu baxça-bağım.
Qan ağladı qara bağrım,
Qohumluqdan genmi oldum.

Dəmirçiyə bir dərd oldu,
Qəhər boğdu, gözü doldu.
Bəs sədaqət harda qaldı,
Mən sizdən dönənmi oldum?

DAHA

*Son illər öriş yerlərimizi, binələrimizi,
meşələrimizi müsadirə edən nankor millətçilərə
həsər edirəm bu şeiri.*

Baş açmırıq dillərindən,
Od tökülür sözlərindən.
Biz bunların əllərindən,
Hara köçək təzdən daha.

Nə deyəsən belə baxta,
Sözlər yalan, sənət saxta.
Tülkü lələ çıxıb taxta,
Pələng düşüb gözdən daha.

Künbəzimiz kilsələşib,
Yerlərimiz özəlləşib.
Ellərimiz gürcüləşib,
Nə umurlar bizdən daha.

Kənd bizimdir, gəzən özgə,
Boğaz bizim, üzən özgə.
Əzilən biz, əzən özgə,
Üz utanmır üzdən daha.

Qardaş, bu kənd rayon olub,
Addım başı polis durub.
Elə bil yollar quruyub,
Çıxan yoxdu, tezdən daha.

Biz nə qədər çəkək nazı,
Sındırırlar başda qozu.
Çörəyimizin yoxdu duzu,
Çox çıxıblar izdən daha.

Nə görmüşəm dedim gerçək,
Yox yerimiz əkək, biçək,
İstəyirlər burdan köçək,
Əl çəkmirlər bizdən daha.

Oda düşüb, od Dəmirçi,
Məlhəmində öd, Dəmirçi,
Öz kəndinə yad Dəmirçi,
Cana doyub, sizdən daha.

TENGİZ OĞLUMA

Oğlum Temgizə

Uşaqkən duz kimi yalardım səni,
Götürüb çiynimə alardım səni.
Gündə beş-on dəfə sorardım səni,
Qoymazdım üzündən gözüm ayrılı,
Atası qurbandı Tengiz oğluma.

Arabir döyərdim çox sevdiyimdən,
Çəkilib kənara baxardın gəndən.
Deyərdin, ay ata, küsmüşəm səndən,
Onda söz verərdim qəndə, noğula,
Atası qurbandı Tengiz oğluna.

Sənədir ümüdüm, özgə kimim var,
Hələ ki vəzirsən, mənəm hökümdar.
Əgər lazım olsa verrəm ixtiyar,
Bəzənib gedərsən toya-bayrama,
Atası qurbandı Tengiz oğluna.

Mən necə yaşadım, eləcə yaşa,
Qoyma xörəyinə haram qarışa.
Halalca çörək ye, çıxginən başa,
Hər yerdən sorağın xoş gəlsin, bala,
Atası qurbandı Tengiz oğluna.

Daha aldıqların borcumu qaytar,
Mənim də verəsi bir az borcun var.
Bax sonra demə ki, kürdü qocalar,
Əzizlə, qılıqla, dolan başına,
Atası qurbandı Tengiz oğluna.

FƏLƏK

Elimizin qeyrətli ziyalı oğlu Arif Əliyevin qəfil ölümü münasibətilə.

Kökümü qurutdun, kökün qurusun,
Heç puçur açmasın budağın, Fələk!
Bir pöhrə çıxartdın Gözəl dağından,
Getməz sinəmizdən bu dağın, Fələk!

Kor olsun gözlərin, seçəydin gərək,
Saldığı körpüdən keçəydin gərək.
Yüz ölçüb bir dəfə biçəydin gərək,
Ayrılıq ölümü sınağın, Fələk!

Bilinmir erkəksən, yoxsa zən əhli,
Açgöz əzrayılsan, tamahkar zəli.
Günahlı-günahsız qara telləri,
Apardın, dağılsın ocağın, Fələk!

Kaş çəkib görəsən bala dərdini,
Çölündən çərinə sala dərdini.
Bir loğman olmuya bula dərdini,
Qoy sənin də sönsün çırağın, Fələk!

Kök yandı, süd yandı, el-oba yandı,
Şimşəklər oynadı, bulud ağladı.
Yerdə yal-yamaclar duyub ağladı,
Sənin islanmadı yanağın, Fələk.

Gör nələr törətdin, batdın günaha,
Qıydın anaların göz yaşlarına.
Səni and verirəm o bir Allaha,
Qaytar, geri dönsün qonağın, Fələk.

Yaman fənd işlətdin, çaldın Arifi,
Şirin dünyasından aldın Arifi,
Nə üçün qaldırıb saldın Arifi,
Gəlsin cəhənnəmnən sorağın, Fələk!

NƏ DEYƏSƏN

Xalqına xəyanət edən Əkrəm Əylisliyə

Öz dilindən, öz dinindən,
Dönəninə nə deyəsən.
Gah məscidə, gah kilsəyə,
Girəninə nə deyəsən.

Tarixinə zərbə vuran,
Keçmişini bilib-danan,
Torpağını ucuz satan,
Dəlisinə nə deyəsən!

Hiyləgərmiş qoca dərviş,
Həm mollaaymış, həm də keşiş.
Əl altından görürmüş iş,
Beləsinə nə deyəsən.

Xalq yazarı beləmolu,
Səhv eylədi, çaşdı yolu.
Bu satqının nifrət dolu,
Sinəsinə nə deyəsən.

Heyif sənə, Azərbaycan,
Yaşayırmış səndə bu “yan”.
Vətəninə xain çıxan,
Gədəsinə nə deyəsən.

Öz xalqını atan kəsə,
Haylardan dost tutan kəsə.
Balayanın kirvəsinə,
Əylisliyə nə deyəsən.

Sən də bildin, ay Dəmirçi,
Göyüm-göyüm göynər içi.
Ölçüyə gəlməzdi suçu,
Öləsinə nə deyəsən?

YETƏR BALAMIN

Qızım Yetərin ana olması münasibətilə

Şükür, sözlərimi eşitdi Xudam,
Arzu-diləyinə yetişdi balam.
Daha ana oldu, mənim də anam,
Körpə balası var Yetər balamın.

Canımsan, gözümsən, ay mənim qızım,
Gündüz günəşimsən, gecə ulduzum.
Çoxdandır bu idi mənim də arzum,
Babadı atası Yetər balamın.

Bülbül heç çəkməsin gül həsrətini,
Qoy hamı eşitsin körpə səsini.
Nənə görmək istər öz nəvəsini,
Kövrək anası var Yetər balamın.

Dəmirçi, şükr elə ulu Tanrıya,
Bu şirin baladan versin hamıya.
Özü kömək olsun cavan anaya,
Hər vaxt üzü gülsün Yetər balamın.

AY NAMAZ

Uşaqlıq dostum Namaz Namazova

A məhlə yoldaşım, uşaqlıq dostum,
Nə tez ötüb keçdi illər, ay Namaz.
İndi qocalığa qədəm qoymuşuq,
Uzaqlarda qaldı günlər, ay Namaz.

Zaman bizi çal-çuxura tulladı,
Vədə gəlib öz əliylə çulladı.
Cavanlıqdan qocalığa yolladı,
Beləcə ağardı tellər, ay Namaz.

Nələri eşitdik, nələri bildik,
Kimlərə əyildik, kimləri əydik.
Acılı-şirinli çox günlər gördük,
Lal olub söyləşir dillər, ay Namaz.

Xudam imkan verdi, əlimiz tutdu,
Dedilər, ay canım, nə vurhavurdu?
Xalqın boz-bulannıq çayı duruldu,
Bizdə durulmadı göllər, ay Namaz.

Nə qədər tülkülər ulasalar da,
Qurdu çaqqallara calasalar da,
Meşənin cırısı aslan olsa da,
Yenə hökmdardı fillər, ay Namaz.

Allah bədnəzərdən özü saxlasın,
Çəksin imtahana, yaxşı yoxlasın.
Hər nəyi varsa da, özündə qalsın,
Söznü aparsın yellər, ay Namaz.

Dünyanı tor görür gözümüz indi,
Daha xoşa gəlmir sözümüz indi,
Daha qışa dönür yazımız indi,
Solur bağçamızda güllər, ay Namaz.

BAXMIR

*Yaxın qohumum və müəllimim
şair Əli Səngərliyə*

Nə yorğun gəlirsən, ay qoca köhlən,
Ayaqlar kövrəlib, sözünə baxmır.
Hanı çaylar kimi çağlıyan çağın,
Kölgən ləngər vurur, izinə baxmır.

Sən ki, vurulmuşdun uca dağlara,
Qartal qayalara, qoca dağlara,
Eyvandan baxırsan baxça-bağlara,
Gözəllər yan keçir, üzünə baxmır.

Çox da qəm eyləmə, qocalıqdı bu,
Baxıb keçdiyimiz bacalıqdı bu,
Duyub düşünənə ucalıqdı bu,
O da könlümüzün sözünə baxmır.

Ehey, oylaqlara uzaqdan baxan,
Bulud tək qaralan, şimşək tək çaxan.
Bulanlıq sel kimi coşdanıb axan,
Küsüb Səngərlinin gözünə baxmır.

Dəmirçi Ələddin qədir biləndi,
Gahdan ağlayandı, gahdan güləndi.
Səni belə gördüm, qəlbim köyrəldi,
Tüstün haray çəkir, közünə baxmır.

ÖZÜN AĞLA

Əziyyət payladın insan olana,
Budumu hörmətin duyub-qanana.
Nədir şikayətin Allah-Talıya,
Götür qələmni yaz, özün ağla.

Elə ki, gözündə dünya qaraldı,
Ayağın getmədi, canın sozaldı.
Bildin ki, dərdinə dərman olmadı,
Qalıbdır ömrünə az, özün ağla.

Niyə yanmıyasan, sən ay, Dəmirçi,
Dolanır başında çən, ay Dəmirçi.
Sənə də gələcək tən, ay Dəmirçi,
Etmə bu dünyaya naz, özün ağla.

HƏLƏ

Mənim məktubumu çatdırın ona,
Bilsin məhəbbətim ölmüyüb hələ.
O vaxtı alışıb yanan ürəyim,
Yenə tüstülənir, sönmüyüb hələ.

Görüş yerimizi qoy yada salsın,
İstər qəh-qəh çəksin, istər ağlasın.
Öpdüyüm öpüşlər xatirə qalsın,
Dodağım üzündən küsmüyüb hələ.

Sən mənim gülümsən, bağbanın mənəm,
Dəvasız, dərmansız loğmanın mənəm.
Dünyadan dönərəm, səndən dönmərəm,
Dəmirçi nazından bizmiyib hələ.

ZÜLÜMDÜ

Ay eloğlu, bir dərd çəkmək dərd deyil,
El həsrəti, yurd həsrəti zülümdü.
Qürbət eldə baş girləmək asantdı,
Keçirdiyi ayı, ili zülümdü.

Ürək dözməz vətən yada düşəndə,
Qəm-qüssədən cana qada düşəndə,
Halsızlaşıb haldan-hala düşəndə,
Dizin-dizin sürünməyi zülümdü.

El sevinir, oğulu kəndə gələndə,
Güllər açır, gələndə deyib-güləndə.
Oruc Nikbin binələri gəzəndə,
Ayrılanda kövrəlməyi zülümdü.

Dəmirçiyəm, el canlısan, eloğlu,
Vurğunluqda ötüb keçdin Vurğunu.
Xudam sənin gen eyləsin solğunu,
Çəkməyəsen həsrətliyi, zülümdü.

SİĞIŞMADIM MƏN

Yadlarda, qohumda satqına dönüb,
Gözümün işığı batqına dönüb.
Gül-çiçək yerinə qanqal göyərüb,
Gözümün önündən getmir duman, çən,
Bu geniş dünyaya sığışmadım mən.

Mənasız yaşadım keçən ömrümü,
Ayları, illəri içən ömrümü.
Saxlaya bilmədim uçan ömrümü,
Çəkdim hər kəsdən, dolandım gəndən,
Bu geniş dünyaya sığışmadım mən.

Dərd-kədər çəkməkdən baş əldən gedib,
Sayıram illəri, yaş əldən gedib.
Daha ay Dəmirçi, huş əldən gedib,
Qurtara bilmədim fitnədən-fəldən,
Bu geniş dünyaya sığışmadım mən.

OLSUN

Bir ocaqdı bu dostların ocağı,
Başdadılar kimin gəlsə qonağı.
Üçünün də yanar olsun çırağı,
Süfrəsində duz-çörəyi bol olsun.

El oğluyuq, eldən ötrü yananıq,
Mərifətdə yaxşı-yaman qananıq.
Yamanlığı yaxşılıqnan alanıq,
Biz istərik el-obada toy olsun.

Arzumuzdan arzu doğsun günbəgün,
Mərd ucalsın, namərd ensin günbəgün.
Paxılları, paxır tutun günbəgün,
İşi-gücü nalə çəkmək – vay olsun.

Ay Dəmirçi, tay-tuşunu özün seç,
Müşdərisən, yaxşı görür gözün, seç.
Dost yanında utanmasın üzün heç,
Bu da sənə Tanrı verən pay olsun.

YARAŞSIN

Bu dünyadaməzlumlara qıyma sən,
Qananları qanmaz bilib sayma sən.
Fitnələrə, tənələrə uyma sən,
Fərli söz de, söz də sənə yaraşsın.

Mərd kişinin balası da mərd olar,
Fərsiz oğul el-obaya dərd olar.
Zər atanın işi-gücü nərd olar,
Cəhd elə ki, kəsən dostlar barışsın,
Sən dostlara, dostlar sənə yaraşsın.

Pislik etmə, yaxşılığa meyil ver,
Əlləş, çalış, cəmiyyətə xeyir ver,
Pul üstündə kimsə səni döyür -ver,
Xata-bala səndən uzaq dolaşsın,
Sən adına, adda sənə yaraşsın.

Ay Dəmirçi, dərd dalınnan kef gələr,
Səhv danışma, səhv üstündən səhv gələr.
Toy evinə zurna gələr, dəf gələr,
Al badəni, qoy diləklər gül açsın,
Sən badəyə, badə sənə yaraşsın.

BU DÜNYA

Bol olsa süfrənin nazı, neyməti,
Xəstəolan cana verməz ləzzəti.
Yoxsa bir insanda duymaq həvəsi,
Bülbül yüz oxusun, nə faydası var,
Karı qulağında kardı bu dünya.

Çaqqalın çoxluğu tənditdər şiri,
Arxasız həmişə boylanar geri.
Tanrının verdiyi bəndənin biri,
Ana kəlməsini deyə bilməyir,
Lalların dilində laldı bu dünya!

Nə qədər yüksəlsən, aşağıya bax,
Enib vəzifədən çəkməginən ax.
Ömrün sonunacan olmazsan xoşbax,
Görənin gözündə işıqlı günəş,
Korun gözlərində kordu bu dünya!

Dəmirçi demir ki, əlim üzmüşəm,
Bu gözəl həyatdan doyub-bezmişəm.
Dünya, səni sevib, səni seçmişəm,
Çalıb oynayana kefdi, damaqdı,
Ah, of...çəkənlərə, zordu bu dünya!

YAXŞIDI

Dəyərsiz adamdan, qızarmaz üzdən,
Dağların bir parça daşı yaxşıdı.
Könülsüz verilən yağlı tikədən,
Könüllü sözlərin xoşu yaxşıdı.

Bədnəzər gözlərdən, paxıl adamdan,
Xəbəri olmuyan sevincdən-yasdan.
Yaramaz qohumdan, vəfasız dostdan,
Qansalar, yarğanın qaşu yaxşıdı.

Dəmirçi söz qoşdu, keçdi canından,
Dönmədi fikrindən, düz amalından.
Dözülməz həyatın ah-amanından,
Gözünən süzülən yaşı yaxşıdı.

ÖLDÜRƏR

Eldən utanmasa fərsiz oğullar,
Atanı yataqda boğar, öldürər.
Yapışar canının şah damarından,
Zəlitək qanını sorar, öldürər.

İstəsə qapıda nökər eyliyər,
İstəsə evindən qovar, teyliyər.
İstəsə danlıyar, istəsə döyər,
Dərdi boğazına yığar, öldürər.

Girər qılığına varı varsa da,
Saldığı bağının barı varsa da,
Damında beş-on baş malı varsa da,
Həm satar, həm dəki sağar, öldürər.

Dəmirçi yazanda boşa yazmayır,
Gör nələr düşünür, xoşa yazmayır.
Duyan qəlbə yazır, daşa yazmayır,
Yazmasa hissini boğar, öldürər.

MƏNİ

Gecə quşlarının şirin nəğməsi,
Elə bil anamtək qoxluyur məni.
Elə sığınmışam bu dar dərəyə,
Sayki bu gözəllik saxlıyır məni.

Səhər günəşləyəm, gecə aylayam,
Milyon ulduzlardan alıram salam.
Könlümdə arzular, xəyala dallam,
Fikrim hər tərəfə salğıyır məni.

Havası sərindi, suyu buz kimi,
Dəyir tellərimə külək yaz kimi,
Öpür ayağımı otlar duz kimi,
Çəmənələr şək çəkib yağlıyır məni.

Kaş ki, cavan vaxtım olaydı barı,
Doyunca gəzərdim yalı-yamacı.
Getmir ayaqlarım yoxuşa sarı,
Bildim ki, qocalıq haqlıyır məni.

Gördüm pərişandı bir çoban qardaş,
Üzü kədər dolu, gözlərində yaş.
Bir quzu vermişdi qurda qarabaş,
O hal sinəmdədi dağlıyır məni.

Təbiyyət xoş baxır üzümə burda,
Heçnədi şahlıq da, zərli saray da.
Duman-çən hardadı, Dəmirçi orda,
Bu yerlər özünə bağlıyır məni.

AY ZABİT

Nə qədər alıxdım, isindim sənə,
İstərəm görünsün boyun, ay Zabit.
Bu uzaq yolları gəlib gedirsən,
Görüm açıq olsun yolun, ay Zabit.

Sən də bir kişinin əziz oğlusan,
Görürəm vicdanı təmiz oğlusan.
Ağır bir elin var – Daşlıqullarlısan,
Yaxşı nəsiləndi soyun, ay Zabit.

Bilirəm atasan, balaların var,
Övlada atalıq qayğıların var.
Çin-çin olsun gözəl arzuların vur,
Edəsən oğul-qız toyun, ay Zabit.

Sərin bulaq üstə bizim meşədə,
Sağlıqlar deyəsən bədən əlində.
Həm şəhər yerində, həm kənd yerində,
Həmişə yerisin surun, ay Zabit.

Bir görüşdən bəyənildin, neyniyim,
Çəkildi başımdan dumanım, çənim.
Ürəyi genişdir dəmirçilərin,
Burdadır, sənin də yerin, ay Zabit.

DANIŞAM

Heç zaman vicdanım qəbul etməyib,
Kimisə aldadam, yalan danışam.
Kiməsə sataşam, ya da saymayam,
Kiminsə qeybətini qıram, danışam.

Nahaqdan, böhtandan danışmamışam,
Xatadan, baladan uzaq olmuşam,
Bir kəsin sözünə inanmamışam,
Gərək gözlərimlə görəəm, danışam.

Arxamda tərپənməz dirəyim ola,
Pəhlivan sayacağı kürəyim ola,
Zorda yenilməyən biləyim ola,
Bir-bir əcləfləri siləm, danışam.

Dəmirçi, bəxtini yazan yazıbdı,
Gəncliyin keçibdi, can sozalıbdı.
Qocalmaq vaxtına az-maz qalıbdı,
Ömrün son gününü biləm, danışam.

YAXŞIDI

Bir məni başa sal, ay mamam oğlu,
Balamı yaxşıdı, balmı yaxşıdı?
Ömrüm yarı keçib, seçə bilmirəm,
Anamı yaxşıdı, yarmı yaxşıdı?

Dözmürəm soyuğa, nə də istiyə,
Meylim gündən qaçır, girir kölgəyə.
Anlaya bilmirəm yanan ürəyə,
Yağışmı yaxşıdı, qarmı yaxşıdı?

Neynirəm sonradan açılan vaxtı,
Neynirəm qızıldan qurulan taxtı.
Bilmirəm saçlarım bu yaşlı vaxtı,
Dəmirçi, qaramı, çalmı yaxşıdı?

YOXDU

Dəymir gözlərinə xeyli zamandı,
Bilib əhvalımı soran da yoxdu.
Qoca qartal idim, indi qaz oldum,
Yumşaq tellərimi yolan da yoxdu.

Günahın hamısı sizdədi, sizdə,
Bir ozan tanıram sizin tərəfdə,
Sazı sinəsində, təzənə əldə,
Götürüb “Kərəmi” çalan da yoxdu.

Dəmirçi gülməyir, qəlbi qan ağlar,
Hələ qar yağmamış bağlanıb yollar.
Harda qalmasınız, ay can-ciyarlar,
Axtarıb qeydimə qalan da yoxdu.

HEÇ XƏBƏR ALMA

Bir qohum ki, söz deyəsən, qanmaya,
Sən yananda o da sənə yanmaya,
Təsif çəkib qisasını almaya,
Sorub əhvalını heç xəbər alma.

Söz deyəndə qaytarırsa sözünü,
Acıqlanıb bərəldirsə gözünü,
Heç utanıb sındırmırsa özünü,
Sorub əhvalını heç xəbər alma.

Sən çor desən, can deməsə uzaq dur,
Hər kəlmədə can deməsə uzaq dur,
Xançobana xan deməsə uzaq dur,
Sorub əhvalını heç xəbər alma.

BURNUMA DOSTLARIN ƏTİRİ GƏLİR

Yaxın dostlarım – Bayraməli və Ələddin üçün.

Elə bil anamdan süd əmifdilər,
Anamın o südü gedərmi hədə?
Sizə inamım var qardaşım qədər,
Xoşbəxt o kəslərdi sevib-sevilir,
Burnuma dostların ətiri gəlir.

Çox gəzdim, dolandım, çəkdim korluğu,
Çoxunda çox gördüm vəfasızlığı.
Yenə sizdə gördüm etibarlığı,
Sizinlə ürəyim vurur, yüksəlir,
Burnuma dostların ətiri gəlir.

Qırx il dost olmuşuq, bu hələ azdı,
Qırx il də dost olsaq, yenə də azdı.
Dəmirçi sizlərə bu şeiri yazdı,
Sizi sevdiyimi bir Allah bilir,
Burnuma dostların ətiri gəlir.

QAYIT ÖZ YURDUNA, ELİNƏ QAYIT

Kəndimizin qeyrətli oğlu Şair Oruc Nikbinə

Kəs bu ayrılığı, unut həsrəti,
Bülbüllər heç zaman sevməz qəfəsi.
Elin nəfəsidir, şair nəfəsi,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Sənsiz bu təbiət darıxır, vallah,
Qıy vuran qartallar karıxır, vallah.
Yamyaşıl meşələr soluxur, vallah,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Sən gəzən dərələr, dağlar burdadı,
Çörəyə duz səp ye, verər bal dadı.
Özün şəhərdəsən, meylin yurtdadı,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Onsuz da qərिbdir sənsiz bu dağlar,
Geri dön, qoy olsun qəmsiz bu dağlar.
Ucalmaz dumansız, çənsiz bu dağlar,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Gəlmir qayalardan kəkliyin səsi,
Sükuta qərq olub Ballı dərəsi.
Binələrdə qatarlaşmır dəyəsi,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Qoyma darıxmağa, təkdir Tənəkli,
Enmir bulağına beli səhəngli.
Gəzmir at belində bığı eşməkli,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Vurğunmu doğuldun, vətənə, elə,
Bir az canına bax, özünü gözlə.
Fəxrən, dayaqsan, bizə, ay lələ,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Susmuş bulaqların sözünü aç, gəl,
Batmış çeşmələrin gözünü aç, gəl,
Yarıb biçənəkdən, izini aç, gəl,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Payız, qış taxtından yıxılan zaman,
Yazın nəfəsini qoxuyan zaman,
Quşlar yuvasını toxuyan zaman,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Dolan el içində, üzünü görək,
Mehriban baxışlı gözünü görək.
Gələn baharını, yazını görək,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Baxacam yollara Səngər dağından,
Alacam müjdəni Gözəl dağından,
İçək Tənəklinin gur bulağından,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

Aldı kitabını Alek¹ Dəmirçi,
Oxudu, ağladı, göynədi içi.
Bütün el gözləyir Nikbin Orucu,
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt.

---

¹Kəndimizdə dostları onu həm də “Alek”-deyə çağırırdılar.

DAĞLARDA

Sehirli çırağam, halım pərişan,
Fikrim, həm xəyalım gəzir dağlarda.
Aparın, yandırın, yanıb kül olum,
Vermişəm özümü nəzir dağlarda.

Hər kefi kök olan, eşqi coşan da,
İstəyi, arzusu aşıb-daşan da,
Nabələd ovçutək yolu çaşan da,
İlhamı sönən də “yazır” dağlarda.

Dəmirçi dağ gəzər, dağlar oğludu,
Sinəsi körükdü, sözü odludu.
Keçdiyi, gəzdiyi haqqın yoludu,
Hər dərdə-kədəre dözüür dağlarda.

DEYİRƏM

Gizli keçən məhəbbətim çürüdü,
Bu saf eşqim ürəyimdə əridi.
Sənli günlər nə bəxtəvər gün idi,
Ürək yenə səni sevir deyirəm,
Bunu mənə özü deyir, deyirəm.

Öz əlinlə od vurub yandırsan da,
Məcnun kimi çöllərə saldırsan da,
Nəsimitək dərimi soydursan da,
Ürək yenə səni sevir deyirəm,
Bunu mənə özü deyir, bilirəm.

Bülbül kimi qəmli-qəmli ötərəm,
Belə getsə həsrətindən ölərəm.
Ürək yenə səni sevir deyirəm,
Bunu mənə özü deyir, bilirəm.

OLACAQSA

Elə bir gün doğacaqdır,
Qəm, qüssəni boğacaqdır.
Dünya gözəl olacaqdır,
Zaman gözəl olacaqsa.

Çox düşünmə, a boş beyin,
Yüz də qızıldan don geyin.
Lovğalanıb onda öyün,
Dünya sənə qalacaqsa.

Bir gün zəhlən gedər puldan,
Dayandırmaz səni yoldan.
Köçməlisən bu dünyadan,
Tarix tamam olacaqsa.

Uca dağlar saxlar qarı,
Soyu olan verər barı.
Neynirsən həyasız yarı,
Başında qoz qıracaqsa.

NƏNƏMƏ ŞİKAYƏT

İnsansız qan ağlar baxçalar, bağlar,
Uçub dağıldı təzə binalar.
Pələngin taxtına çıxıb çaqqallar,
Elə hey tıxırlar, deyirlər yenə,
Bunlar doymaq bilmir, nənə, ay nənə.

Gəlin qaynənəyə gözün ağardır,
Oğul dədəsinə çəpəki baxır.
Qardaş bacısını yandırır-yaxır,
Qarılar başında görünmür dingə,
Sən də dəyişsənə nənə, ay nənə.

Baş açə bilmirəm bu nə oyundu,
Kim-kimi istəyir, oda onundu.
Gözəllik satılır nağdı pulundu,
Açıxca bazardı, saymırlar vecə,
Utanmaq götürülüb, nənə, ay nənə.

SƏNİ

Oyanguan, ay baxtavar,
Tay-tuşların keçib səni.
Hər gün araq içən oğlan,
İndi araq içib səni.

Harda qaldı kef-damağın,
Qulağa gəlmir sorağın.
Etibarlı yoldaşların,
Sırasından seçib səni.

Tək qalıbsan yurd yerində,
Yoxdur yanına gedən də.
Dəmirçi öz ürəyində,
Çoxdan ölçüb-biçib səni.

NECƏDİ

Cır-çırpı gətirin, çatın ocağı,
Bu yerlərin əksik olmaz qonağı.
Təhməz bulağında bülbül kababı,
Yanında da tut arağı, necədi?

Köz düşübdür, daha odun vurmayın,
Şişə çəkin tikələri, durmayın.
Bozartmanı soyumağa qoymayın,
Kabab gələ təzə-təzə, necədi?!

Məclisimə dostlar gələ görüşə,
Həs-rət qalan bir-biriylə öpüşə.
Cavanşirnən Səməndər də gülüşə,
Bir gözəl də şərab süzə, necədi!?

Göy çəməndə bir zər ataq ürəknən,
Bir-birimizə qijit verək¹ həvəsnən.
Ye-qanları axtarasan sürəgnən,
Dəmirçi də bir şeş-qoşa, necədi.

---

¹Qijit vermək – acıq vermək

OLUBDU

Hardasan ay əllərim gətirən illər,
O kefli, damağlı ötüşən günlər.
Görən necə oldu o yağlı dillər,
Ara seyrəkləşib, uzaq olubdu.

Sizdən can eşidib, sizə can deyən,
Sizdən can istəməz sizə can verən.
Sizlərə xoşbəxtlik, arzu diləyən,
Daha gözünüzdə tozaq olubdu.

Nədir Dəmirçinin görən davası,
Xoşuna gəlməyir köhnə havası.
Qəlbini göynədir bir söz yarası,
Gözəl yaz havası, sazaq olubdu.

DEYİŞMƏ

Dəmirçi:

Oruc qardaş, binənizə gəlmişəm,
Çağrılmamış müsafirəm, yola ver.
Üç-dörd aylıq zəhmətimi çəkinən,
Vaxtı ötmüş qoca şirəm, yola ver.

Oruc Gülməmmədov:

Ay Dəmirçi, binəmizə xoş gəldin,
Buyur, qardaş, bu çəmənlər sənindi.
İstədiyin yerdə dəyə qurginan,
Yol-yamaclar, biçənəklər sənindi.

Dəmirçi:

Bayraməli tələ qurdu dostuna,
Avand olsun, işi getsin rastına.
Heç bilmədim nədən durdu qəstimə,
Elə bildi topal-şiləm, yola ver.

Oruc Gülməmmədov:

Həki sağam, yox demərəm varlığa,
Qıyarammı dostum dözə korluğa.
Eşitmişəm öyrənibsən bolluğa,
Bu gördüyün varsa nələr, sənindi.

Dəmirçi:

Heç olmasa gəldim gördüm üzünü,
Qonaq oldum, kəsdim çörək-duzunu.
Sən danışdın, mən eşitdim sözünü,
Yazdım-pozdum, coşdu sinəm, yola ver.

Oruc Gülməmmədov:

Baba yurdum bir cənnətə bənzəyir,
Düşmən gəlsə tapdalanır, əzilir.
Dost gələndə kef-damağım düzəlir,
Deyək-gülək şirin dillər, sənindi.

Dəmirçi:

İşim budu hoo hoylamaq malları,
Gəzməmişəm, tanımıram yolları.
Darıxıram, dolaşıramkolları,
Ağırlaşıb daha şələm, yola ver.

Oruc Gülməmmədov:

Təbiyyətin vurğunusan, bilirəm,
Bu yolların yorğunusan, bilirəm.
Hər vaxt sənə xoş güzəran dilərəm,
Hikmət dolu neçə dəftər sənindi.

Dəmirçi:

İnək, buzov qoruğuna düşəcək,
Bilirəm ki, yer yiyəsi söyəcək.
Kənddə olan dost-tanışım söyəcək,
Səbrin olsun, dayan hələm, yola ver.

Oruc Gülməmmədov:

İstəyirsən qat malını malıma,
Canın üçün fərq eləməz halıma,
Ötür malı yamacıma, yalıma,
Mən vol verdim, indi hünər sənindi.

Dəmirçi:

Saz nə lazım, fışqırığın bəsimdi,
Hay-harayın, qışqırığın, bəsimdi,
Tənəkliyə yaraşığın bəsimdi,
Dörd yanına eylə kərəm, yola ver.

Oruc Gülməmmədov:

Eşidəndə gəlişinə sevindim,
Gəlib mənən görüşünə sevindim.
Hər görəndə gülüşünə sevindim,
Bu xoş anlar, bu xoş günlər sənindi.

Dəmirçi:

Qırx bir ildi ocaq yanıb, yanmışam,
Pis gələni, yaxşı yola sanmışam.
Hələ sağam, çox qadalar almışam,
Mən Ələddin Dəmirçiyəm, yola ver.

Oruc Gülməmmədov:

Mən Orucam, tərtəmizdi ürəyim,
Hər gələnə dayaq olub kürəyim.
Sınamışam, daşdan keçir diləyim,
Çək kefini, bu binələr sənindi.

SƏN İSMAYIL, MƏN İSMAYIL

Körpə evə çıl-çıraqdır,
Nəvə padşah, oğul taxdır.
Tut əlimdən qoca vaxtı,
Sən İsmayıl, mən İsmayıl.

Şükür qartal, biz qanadıq,
O bir dəniz, biz adayıq.
Bir pətəkdən çıxan balıq,
Sən İsmayıl, mən İsmayıl.

Getdi məndən kədər daha,
Gəldi bülbül ötər daha.
Güllərdə gül bitər daha,
Sən İsmayıl, mən İsmayıl.

Saxla onu, Allah dala,
Fərəh verdin İsmayıla.
Mən babayam, sən də bala,
Sən İsmayıl, mən İsmayıl.

NƏVƏLƏRİMƏ

Ayselə

Bunları ayırıb seçə bilmərəm,
Sözləri qanundur, keçə bilmərəm.
Bunlar elə çaydı, içə bilmərəm,
Biri sakit Araz, biri Dəli Kür.

Heç kimin arzusu boşa çıxmasın,
Ürəklərdə bir dərd, kədər qalmasın.
Nəvələr böyüsün, xoşbəxt yaşasın,
Dua edək yaradana, çox şükür.

Amilim, Ayselim varsa yanımda,
Dəmirçinin dərd qalarmı canında.
Biri solundadı, biri sağında,
Arzularım çin-çin oldu, çox şükür.

GƏLİB ÇIXSAN

*Həyat yoldaşım Xalidə Bakıda
olarkən yazılan şeir*

Ay məni unudub yaddan çıxardan,
Yağışdı dağlara qar, gəlib çıxsan.
Səbrim tükənibdi, dözə bilmərəm,
Eyləmə dünyanı dar, gəlib çıxsan.

Sənsiz dünya dar görünür gözümə,
Gözəldağı tor görünür gözümə,
Hara baxsam yar görünür gözümə,
Sənsiz günüm keçir-zor, gəlib çıxsan.

Çıxıb getdin, məni yada salmadın,
Otuz gündə bir halıma qalmadın.
Bircə dəfə telefona zəng çalmadın,
Salıbsan canıma qor, gəlib çıxsan.

Dəmirçiyəm, mən bu dərdə dözmərəm,
Gülüşünü yüz loğmana vermərəm.
Ölsəm də dərdimə dərman gəzmərəm,
Dərmandı sinəndə nar, gəlib çıxsan.

DÜNYA

Sevəni sevəndən saldın aralı,
Çoxların köçürtdün qəlbi yaralı.
Dağıtdın şahlığı, yıxdın sarayı,
Gəlmədin insafa, sən yenə, dünya!

Doymursan baxmaqdan buqan selinə,
İnsanı saymırsan, heyvan yerinə.
Qılıncı itləyib, verdin fələyə,
Salıbsan canımıza sən hədə, dünya!

Silinməz tarixdən, böyükdür adın,
Can alansan, özün, çıxmayır canın.
Soyuqda dondurdun, gündə yandırdın,
Qıymadın çöllərə, çəmənə, dünya!

Açılmamış sirlərin var, bilən yox,
Gedən yerdən, heç qayıdıb gələn yox.
Ağlıyanın göz yaşını silən yox,
Salıbsan bu fəndə, bu felə, dünya!

Binəva Dəmirçi nə gün görüb ki,
Nə vaxt cəfa çəkib, dövrən sürübki.
Bivəfa olduğunu indi bilib ki,
Yüklədin kədərdən bir şələ, dünya!

OLUM DEMƏK

Girib mənim qoruğumu biçənin,
Halal malmı oğurluyub yeyənin,
Atama, anama, özmə söyənin,
Cavabını verməyim, lal olum demək!?

Qədrini bilməyən çörəyin-duzun,
Qeydinə qalmayan oğulun-qızın,
Mərfətsiz danışan bir dələduzun,
Eşidib sözlərin, kar olum demək!?

Gözələ savabdır baxmaq əzəldən,
Gözəl o deyil ki, keçə yüz əldən.
Bir sənəm keçərsə gözüüm önündən,
Yumum gözlərimi, kor olum demək!?

QADASI

Ana laylasına yata bilməyən,
Yarın laylasına yatır, qadası.
Ana zəhmətiyənən gül yetirəndi,
Yar dərib-qoxuyur, atır, qadası.

Yarı sınınamamış hələ yar demə,
Meyvə yetişməmiş ona bar demə.
Çox da namus demə, çox da ar demə,
Qeyrət yavaş-yavaş batır, qadası.

Vəfalı dostlara vəfasız demə,
Çörək haramdırsa, götürüb yemə.
Sinəyə budayıb özünü öymə,
Axtaran gözdiyin tapır, qadası.

Bədnəzər gözlərdən uzaq dur bir az,
Uçrumun qaşından qıraq dur bir az.
Kafirdən, çuğuldan iraq dur bir az,
Girib ortalığı qatır, qadası.

Dostu məclisimdə gülər görmüşəm,
Çox şey arzulayıb dilər görmüşəm.
Adı Dəmirçiyəm, nələr görmüşəm,
Satqınlar torpağı satır, qadası.

QARDAŞ

Böyük qardaşım Yolçunun əziz xatirəsinə

Sən ki, istəmədin qızıldan taxtı,
İnsana lazım olmuş quruca baxtı.
Nəvələrdil açıb yeriyən vaxtı,
Heyif ki, tez getdin aradan, qardaş.

Bu gün can üstədir dünən sağ olan,
Çox yaşamaz ömrü-günü ah olan.
İstəyir qara qul, istər şah olan,
Gəlib keçəcəkdir sıradan, qardaş.

Kimdiki, dünyada əbədi qalan,
Ömrü satan yox, ölümü alan.
Bir qarğa ömrünü yaşamır insan,
Belə qurub dünyanı yarıdan, qardaş.

DEYİL

Yaylaq bizim yaylaqlara bənzəyir,
Heyif duman bizim, çən bizim deyil.
Çəmənlər inciyib, güllər küsübdür,
Düşmüşük aralı, gen bizim deyil.

Kəsməyib naləsi dərənin, dağın,
Oxumur bülbülü, Şur Qarabağın.
Nə olmuş günahı görənlər bu xalqın,
Dərd-qəm bizi tapıb, şən bizim deyil.

Laçın əldən getdi, dağıldı Şuşa,
Bənzədik qanadı qırılmış quşa.
Neynəsin Dəmirçi, gəlməsin huşa,
Orda məzhəb itib, din bizim deyil.

AY ƏMİ OĞLU

Əmi oğlu Telmana həsr olunub

O cavannıx günlərimiz,
Uçdu getdi, ay əmi oğlu.
Gerdə közü-külü qaldı,
İtdi getdi, ay əmi oğlu.

Günlər, aylar arxa durdu,
İllər bizi qovdu, yordu.
Ömrümüzdən çəkdi sordu,
Küsdü getdi, ay əmi oğlu.

Öz dövrünü başa vurdu,
Əməl atdı, tələ qurdu.
Elə bil ki, külək oldu,
Əsdi-getdi, ay əmi oğlu.

Dedim: getmə, dayan görək,
Dedi: mənə gəlmə kələk.
Dəmirçiyi qurbanlıq tək,
Kəsdi getdi, ay əmi oğlu.

BU GÖZƏLƏ HAVALANMAQ YARAŞIR

Ay Səngərli¹, bir gözəl də mən gördüm,
Bu gözələ havalanmaq yaraşır.
Ay görməmiş, Gün görməmiş mayadır,
Bu gözələ havalanmaq yaraşır.

Kimin ismətidir bu qaratelli,
Ürəyi dünyalı, dodağı sirli.
Yoxdur ona bənzər bir incə belli,
Bu gözələ havalanmaq yaraşır.

Qucağı cənətdir, ətri Gülüstan,
Yanağı şəfadır, ləbləri dərman,
Hələ belə çiçək tanımır bağban,
Bu gözələ havalanmaq yaraşır.

Yeriyəndə yerdən ürküb səslənir,
Aman Allah, bu göydəmi bəslənir?
Ona baxan gözlərini çəkməyir,
Bu gözələ havalanmaq yaraşır.

---

¹Səngərli – Şair Əli Səngərliyə işarədir.

Gölə girsə sona heçdir yanında,
Çölə getsə maral küsər dağında,
Namus-qeyrət, ar saxlayır canında,
Bu gözələ havalanmaq yaraşır.

Bu dünyanın harasından gəlibdi,
Hansı rəssam yaradıbdı, çəkibdi.
Dəmirçini palaz tək səribdi,
Bu gözələ havalanmaq yaraşır.

AY LƏLƏ TELMAN

Necə mənasızdır insan həyatı,
Ölüm var, ömür yox, ay lələ Telman.
Elə zəmi kimi biçilib gedir,
Gəliri az, gedəri çox, lələ Telman.

Dünyanı yaradıb bilən Allahım,
Bəndəni hər yerdən görən Allahım,
Hər kəsə bir ömür v erən Allahım,
Etməyə gününü “ax..”, lələ Telman.

Nazını eyləsin bülbül-gülünə,
Tamarzı qalmasın sevən-sevənə.
Ana sevgisinə, ata qəlbinə
Toxunmasın bir ox, ay lələ Telman.

Kasıb geyinmədi, yiyib-içmədi,
Cibi pul görmədi, üzü gülmədi.
Kimin nə vecnədi öldü-ölmədi,
Getmədi qarını tox, lələ Telman.

Əzrayil insana bir paz olubdur,
Əlinə bir paslı qılınc alıbdı,
Girib ortalığa nə qadlanıbdı¹,
Salıb canmıza xox, lələ Telman.

Daha yarı yaşdan ötüb Dəmirçi,
Kef çəkib, çox yiyib-içib Dəmirçi.
Dünyanı yüz ölçüb-biçib Dəmirçi,
Əvvəli var, sonu yox, lələ Telman.

---

¹Qadlanmaq – yaşından böyük danışmaq

DÜNYANIN

Mənmi pozulmuşam, başımı keyləşib,
Yoxsa ki pozulub halı dünyanın.
Hərə bir tərəfdən soğur canını,
Yenə də qurtarmır canı dünyanın.

Tanımaz halalı, bilməz haramı,
Düşünməz vədəni, bilməz zamanı.
Nə qədər yesə də yoxdu aramı,
Həmişə çox olur payı dünyanın.

Sevinən də çoxdu, peşman olan da,
Baxıb bir az müddət mehman qalan da,
Zülümkar şahlar da, qara qullar da,
Bilmir necolacaq dalı dünyanın.

Yaxşılıq edənlər yamanı gördü,
Qoruqda bəslənən samanı gördü,
Söyülən söyənnən amanmı gördü?
Yoxuymuş şöhrəti, şanı dünyanın.

Bəsdi ay, Dəmirçi, dəmirini kəs,
Duyub düşündüyün əbədi, əbəs.
Görünməz gözünə xəstə olan kəs,
Azdımı, çoxdumu varı dünyanın.

BİLMƏZSƏN

İnsan deyilsən ki, bir göz dağısan,
Bağbanı qocalmış yöndəmsiz bağsan.
Yüz namərd toplayıb döyüşə çıxsan,
Bir mərdin qolunu əyə bilməzsən.

Təmiz kişilikdən silinib adın,
Yerisəm üstünə yoxdu imdadın.
Mənim bəslədiyim bar ağacının,
Dərib meyvəsini yeyə bilməzsən.

Dəmirçi istəsə əzər başını,
Uçurar mülkünü, sökər daşını.
Dağıdar qazanın, tökər aşını,
Bir kəlmə bir söz deyə bilməzsən.

GÖRMÜŞƏM

Gözəl dağına

Başına döndüyüm, ay Gözəl dağı,
Gözümü açandan səni görmüşəm.
Ətəyində gül-çiçəklik, çəmənlik,
Zirvəndə dumanı, çəni görmüşəm.

Uşaqlığım sinən üstə keçibdir,
Cavanlığım orda batıb-itibdi.
Gözəllikdə dağlar səni seçibdi,
Başında hay-haray şəni görmüşəm.

Bir dənə daş-kəsək çalmaram səndən,
Qıyıb kol-kosunu almaram səndən!
Nə qədər baxsam da doymaram səndən,
Gələnlər qoy bilsin yeni görmüşəm.

Gələnməyir, qocalıbdı Dəmirçi,
Sənə baxıb ucalıbdı Dəmirçi.
Gəncliyindən bağ alıbdı Dəmirçi,
Sığınıb qoynuna geni görmüşəm.

NOOLA

Nə qədər yansam da odlar içində,
Demərəm gətirin buz ola, noola!
Anamın əlləri ola əlimdə,
Üzü dodağımda duz ola, noola.

Kaş geri qayıda o günlər yenə,
Anam nazlı gəlin, mən olam bəbə.
Əllərim döşündə, ağızımda məmə,
Arabir əmmiyəm, naz edəm, noola.

Atam hey qazana, anam bişirə,
O kirli əllərdə şirə var, şirə.
Pırpıra cənimdə şorba gətirə,
Nə qədər yisəm də, az ola, noola.

İstərəm hər ikisi ola yanımda,
Birisi sağımda, biri solumda.
Xəyalım çevrilib, dönə çin ola,
Kefi Dəmirçinin saz ola, noola.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Zindanda dəmirçi, qələmdə şair (Elxan Məmmədli)....	
Bayatılar	
Özümçün	
Gəlmişəm	
Gözəl	
Əllərin.....	
Əmioğlu (Əmioğlu İbrahimə)	
Bəri yolla.....	
Əmioğlu (Əminəvəsi Cavanşirə).....	
Cavanşir.....	
Qoy mən kövrəlim.....	
Sənindi.....	
Neynirəm.....	
Mən əvəzi	
Oldum.....	
Daha	
Tengiz oğluma.....	
Fələk.....	
Nə deyəsən	
Yetər balamın	
Ay Namaz.....	
Baxmır.....	
Özün ağla.....	
Hələ	

Zülümdü .....
Sığışmadım mən .....
Olsun .....
Yaraşsın .....
Bu dünya .....
Yaxşıdı .....
Öldürər .....
Məni .....
Ay Zabit.....
Danışam.....
Yaxşıdı .....
Yoxdu .....
Heç xəbər alma.....
Burnuma dostların ətri gəlir .....
Qayıt öz yurduna, elinə qayıt .....
Dağlarda .....
Deyirəm.....
Olacaqsa .....
Nənəmə şikayət .....
Səni.....
Necədi.....
Olubdu.....
Deyişmə.....
Sən İsmayıl, mən İsmayıl .....
Nəvələrimə .....
Gəlib çıxsan.....
Dünya .....

Olum demək .....
Qadası.....
Qardaş.....
Deyil.....
Ay əmi oğlu.....
Bu gözələ havlanmaq yaraşır .....
Ay lələ Telman .....
Dünyanın .....
Bilməzsən .....
Görmüşəm .....
Noola .....

Kompyuterdə yığan:

Validə Bədəlova

Texniki redaktoru
və korrektor:

Vüsal Abiyev